

הוועדה הבינמשרדית לתכניות אב לפיתוח בר קיימא במועצות האזוריות

שיח עמיתים 10

יעדים ומדדים לקיימות - במועצות האזוריות

מועצה אזורית חוף השרון – 3/11/2011

הקדמה

חנן ארז - שיח עמיתים מס' 10 מיועד לפתוח דיון והתייחסות ליעדים ומדדים לפיתוח בר קיימא במרחב הכפרי. לצורך זה יצר הצוות, סקירה של מודלים קיימים וכן תשתית של יעדים ומדדים המיועדת לשמש בסיס לדיון ולעבודה בסדנאות.

יעדים ומדדים מהווים מסגרת אשר תאפשר למועצות לעמוד את מקומן על "ציר הקיימות" ובעיקר - לאתר את האתגרים העומדים עדיין בפניהן. בנוסף, זהו בסיס להשוואה בין המועצות האזוריות ובין לבין רשויות ועיריות בארץ ואף בעולם.

המועצות התקדמו בתהליכי תכנון וכיום רובן עוסקות בישום והטמעה. מערך היעדים והמדדים מסמן מהלך מרכזי לשלב זה עימו מתמודדות המועצות האזוריות וקהילותיהן.

אלי ברכה - המועצה האזורית חוף השרון נכנסת בימים אלה להכנת תוכנית אב כוללת בדגש על קיימות. חשיבות המהלך מרכזית - להמשך צמיחה המועצה והאזור בדפוסים אשר ישמרו על מאפייניו הכפריים והחקלאיים, יאפשרו לערים במרחב להנות מהשטחים הפתוחים והמרחב הכפרי ויעודדו זיקות מתאימות ביניהן.

מברך את המשתתפים ומאחל יום מעניין ופורה.

סבב עדכון

עמק חפר - סיימו הכנת התוכנית - בדגש על שיתוף הציבור וראיה כוללת, עסוקים בישום והטמעה. בדגש על מיצוב החקלאות והפרדת פסולת.

מגידו - מרחב מגידו קיבל הכרה כמרחב ביוספרי מאונס"קו ביוני האחרון. מרכז העבודה במרחב זה הוא הצוות המתאם, המתאם בין כל עבודות הגורמים השונים.

התהליך מלווה בשיתוף מלא ושווה של כל הצדדים (התושבים, אונס"קו...). נמצא בתחילת שלב היישום. בנוסף, מתקיים תהליך של מיזם טורבינות רוח - [קישור למצגת](#).

משגב - הייתה מהראשונות שסיימו הכנת התוכנית. נמצאת עמוק בשלב היישום:

מקדמים את התוכנית "ישוב לדורות" - מהלך המדגיש היבטים יישוביים ומיועד לפתח מערך יעדים ומדדים לקיימות בקהילה ובישובים. הפרדת פסולת יבשה ורטובה. מהלך רחב. שילוב האוכלוסייה הבדואית מהווה אתגר משמעותי. המטרה היא להגיע לכל תושב במועצה.

בנוסף עוסקת המועצה בהטמעת דו קיום ושיח יהודי ערבי - כחלק מיישום תוכנית האב לקיימות.

לב השרון – סיימה הכנת התוכנית. פרויקטים הנגזרים מהתכנית כוללים: יצירת מסגרת ארגונית תומכת ומקשרת, גינון אקולוגי של שצ"פים, נטיעות מועצתיות, חינוך סביבתי, סקר מסדרונות אקולוגיים, סקר פסולת חקלאית.

תכנית האב "דרך הלב" תכנית לשבילי אופניים המקשרים בין היישובים ובינם לבין שטחי החקלאות.

תכניות נקודתיות- דרך שבילי אופניים, פארק קיימות, שחזור גת (כפר יעבץ). תכנית הפרדת פסולת – נמצאת בשלבי סיום.

עמיר ריטוב - הערה כללית – חשוב להתייחס לקיימות במרחב הכפרי לא רק במסגרת הפורום הכפרי אלא בזיקה ובהתייחס לערים ולגופי התכנון הסטטוטוריים הרלבנטיים. הרחבת מעגלי הדיון בכל הנוגע לחשיבות שמירת השטחים הפתוחים ומקומו של המרחב הכפרי, מהווה מהלך חיוני.

בני שמעון – מסיימים בימים אלה במרכז המועצות האזוריות תהליך אסטרטגי- גיבוש חזון למרחב הכפרי.

במרכז התכנית עומדת תפיסה ברת קיימא – מיקומה של החקלאות בשמירה על השטחים הפתוחים. המועצה תציג בהמשך את עיקרי עשייתה.

גור – בימים אלה עומדים לקראת סיום הכנתה של התוכנית. עומדת לפני יישום. במקביל מפעילים מס' תכניות נוספות : 8 גני ילדים ירוקים, 3 קריות חינוך- בשיתוף עבודה עם קק"ל, מחזור- קומפוסטרים והפרדה בתוך היישובים, 25 מרכזי מחזור, טיפול בפסולת חקלאית, הקמת יח' סביבתית משותפת עם מ.א. עמק לוד.

גליל עליון – סיימו את התכנית. לפני הצגה מול הועדה הבין משרדית.

גולן – המועצה החליטה שאינה מכינה תוכנית כמקובל אלא מקדמת מהלך "גולן ירוק", המדגיש פעילות הדרכה, הטמעה וחיבור מגוון יחידות המועצה והיישובים למשמעויות הקיימות ויישומה. בשנת 2011 הסתיימו הכנתם של: אתר לפסולת בנייה, פסולת רפתות, תחבורה ציבורית, יישובים ירוקים- במסגרתו מטמיעים בתוך היישובים אורח חיים מקיים.

בנוסף, המועצה היא חלק מתכנית משותפת ל-31 מועצות בנושא הפרדת פסולת אורגנית. אחד המהלכים המרכזיים אותם מקדמת המועצה - תכנית אב לשטחים פתוחים.

איגוד ערים שומרון – שומרון, גוש עציון, מטה בנימין.

3 מועצות אזוריות בתחום איגוד הערים אינן מקדמות תוכניות אב. יחד עם זאת, הן סיימו הכנת תוכנית אב להפרדת פסולת. נושא השטחים הפתוחים – בעייתי באזור.

אשכול – המועצה סיימה הכנת תוכנית אב. מטמיעה את משמעויותיה בתוכנית המתאר הנמצאת בהכנה. לצורך יישום והטמעה הקימה המועצה אגף תברואה ואיכות סביבה (בשמת גליון). המועצה הצטרפה לרשת ערים בריאות ומובילה מהלכים המיועדים להטמיע קיימות במגוון מרכיבי החיים.

מטה יהודה – מתכוונת לקדם הכנת תכנית אב לקיימות. במקביל מקדמת המועצה מספר תוכניות רלבנטיות לקיימות:

תכנית אב לפסולת, תכנית קיימות בכל בתי הספר, גני ילדים-תכנית מחזור וקומפוסטציה, תכנית אב למחזור, תחבורה- לקראת סקר מקיף בשיתוף הציבור וצרכיו.

מנשה – סיימו הכנת התוכנית. נמצאים בשלבי יישום והטמעה. נכנסו לפיילוט הפרדת פסולת לשני זרמים – עד סוף דצמבר יעבוד ב-7 יישובים. רוב בתי הספר והגנים יוכרו כירוקים עד סוף השנה. עבודה מרובה בהדרכה לקראת הכנת תוכנית עבודה מקושרת תקציב בראי הקיימות. עבודה עם היישובים, שבילי מנשה, תוכנית שטחים פתוחים הנמצאת בעבודה.

עמק זרעאל – סיימו הכנת תוכנית אב לפיתוח בר קיימא ב-2007. פועל רכז קהילה וסביבה. המועצה מקדמת מגוון מהלכים עם השטח: שבילי אופניים, יזמויות מקומיות: שוקי החלפות, נטיעות. עובדים סביב השטחים הפתוחים.

ערבה תיכונה – לפני שבוע החלו בתכנית לטיפול בפסולת – בפועל, התקדמו הרבה יותר ממה שהתכנית יכולה להציע (לא רלוונטית); פסולת חקלאית- 99.9% מהפסולת החקלאית ממוחזרת. פסולת ביתית אורגנית- כל בית יכול לטפל באופן עצמאי, לא צריכים את הרשויות בשביל זה.

יעדים ומדדים

- **רונית דוידוביץ** – מרטון – "יעדים ומדדים- דוגמאות ועל שום מה..." – [קישור למצגת](#)
- **אורלי רונן** – "5 מדדים לקיימות – חמסה" – [קישור למצגת](#)
- **סיגל מורן** – תוכנית שטחים פתוחים בני שמעון – [קישור למצגת](#)

מיקי ליפשיץ – השטחים הפתוחים מהווים את המרכיב המרכזי בקיימות במרחב הכפרי. שימור וניהול השטחים הפתוחים – על בסיס יעדים ומדדים מהווה מרכיב מרכזי ומוביל אשר נדרש לעמוד בליבת העשייה המקיימת במרחב הכפרי.

סדנאות יעדים ומדדים

המשתתפים התחלקו לקבוצות לפי שלושה נושאים:

1. קבוצת חקלאות ושטחים פתוחים- בהנחיית מיקי ליפשיץ ושרה אייל.
2. קבוצת חברה-קהילה-כלכלה- בהנחיית דר' רונית דוידוביץ ועירית בשן.
3. קבוצת איכות סביבה- בהנחיית אורלי רונן.

בכל קבוצה לקחו חלק פעיל ראשי/נציגי מועצות, נציגי משרדי ממשלה וגופים רלוונטיים. בכל קבוצה הוצגו המדדים הרלוונטיים לאותו תחום ונערך דיון בנושא.

סיכום

כל קבוצה מציגה את התובנות והתוצרים שלה במליאה

1. **חקלאות ושטחים הפתוחים:** עלה צורך בעקבות הדיון להפריד בין שני הנושאים.

חקלאות

- הייתה התנגדות גורפת למדד " 100% עוסקים בחקלאות".
- הייתה הסכמה לגבי החשיבות של הגדרת מס' החקלאים בני המקום שעוסקים בחקלאות.
- הושם דגש על "חקלאות זעירה" (שיכולה לכלכל משפחה).
- התייחסות למספרם של החקלאים מסך הקהילה.
- התייחסות לערך החקלאות בהגדרה המסורתית (כמה מזון מייצרת ובאיזו איכות?)
- חקלאות ואקולוגיה – לייצר סקאלה של מרכיבי הקיימות השונים בחקלאות
- התייחסות להפחתת חומרי הדברה
- התייחסות לערך של ענף גידול חקלאי מבחינת שירותי הסביבה שהוא מעניק.

שטחים פתוחים

- מס' אינדיקטורים שמייצגים בתי גידול לתפקוד בריא של מערכת אקולוגית.
- תפקיד השטחים בראייה אקולוגית והשירותים שלהם (שירותי מערכת).

2. **איכות סביבה:**

הגיעו להסכמה על המדדים. הודגש לכל אורך הדיון המתח בין מה אפשר לעשות, לבין לאן ראוי לכוון.

3. **חברה, קהילה וסביבה:**

- האם מעורבות פעילה בקהילה רלוונטית כיעד/מדד לקיימות? – לא הגיעו להסכמה.
- חסרה התייחסות לאזוריות- התמקדות ברמת היישוב והקהילה הקטנה.
- שקיפות- שוויון ושיתוף ציבור צריכים לבוא יותר לידי ביטוי.
- יעד חדש – חוסן קהילתי
- תחושת אי נוחות- חשש ממדדים מחייבים שלא משאירים מקום לשונות ויכולים לאיים על ראשי רשויות.
- משילות כחלק מהנושאים שראוי להגדיר במדדים.
- הקרקע כנחלת הכלל- המרחב כמשרת את הקהילה ושייך לכולם.

ומה הלאה?

החומרים והתוצרים של המפגש יעובדו על ידי הצוות המכין – מתוך כוונה להמשיך ולקדם את התהליך ולהוביל למערך יעדים ומדדים אשר ישמשו את כולנו.

<http://www.dmr.co.il/Projects.asp?id=1321355464>

כולם מוזמנים להמשיך את השיח.

תודה לכל המשתתפים !

רשמה: רוני שחר – ד.מ.ר. תכנון ופיתוח